

Ens referim, sobretot, a les notícies generades a partir de la segregació de parròquies del bisbat de Lleida i de l'anunci de la «incorporació» a Catalunya de municipis de l'Alta Ribagorça, justament quan ha començat el debat del mapa comarcal d'Aragó i els responsables polítics han donat mostres ben clares de quina és la seva sensibilitat envers aquestes terres.

Certament, en parlar d'aquests problemes, no estem parlant del problema lingüístic; és evident, però, que són parcel·les que afecten la singularitat d'un país per la defensa del qual cal treballar.

De quin país parlem? De quina gent? Els treballs de la Universitat de Saragossa i el d'Esplugas i Capdevila contenen una gran quantitat de manifestacions dels entrevistats que aporten pistes evidenciant una falta de consciència d'un suposat sentiment de pertinença a la Franja, i expliciten grans

dosis de sentiment pro-aragonès, manifestant amb gran ostentació: «Som molt aragonesos, som tan aragonesos com el que més...» I certament hi ha una necessitat d'exaltació d'aragonesisme que a un li sona falsa o, si més no, ben sospitosa; és una necessitat de fer demostracions d'aquella exaltació per no perdre vés a saber quines prerrogatives. Perquè aquesta és una altra qüestió: sempre hi ha hagut present el sentiment o la sensació de frustració i d'abandó de la Franja –històricament, i ara també– respecte dels grans projectes de les administracions.

D'aquesta mena de contradicció –aragonesisme enfront de decepció– es desprèn una mena de sentiment d'*autoodi*, digne d'estudis de psicoanàlisi social on a ningú no se li escapa la importància determinant del fet diferencial de la llengua que amara tota una altra singularitat que sovint no encaixa o no es troba còmoda en el tros de món que li ha tocat.

«CAL», una iniciativa per a promoure l'ús social de la llengua catalana

per Aureli Argemí

Uns fets evidents

Cada vegada són menys els qui creuen el contrari: a casa nostra, al nostre país, el català –és a dir, la llengua pròpia del poble català– no és necessari. Tot-hom sap i pot parlar la llengua oficial de l'Estat (el francès o l'espanyol, segons el lloc geogràfic on la població catalana viu). Aquest fet té, entre altres connotacions, que l'ús social de la llengua catalana no augmenti amb la mateixa proporció que la comprensió de la llengua. Al Principat de Catalunya, per exemple, no hi ha avui pràcticament cap jove que no entengui i que no sàpiga escriure el català. En canvi, el nombre de joves que no parlen normalment el català és força alt. Molts sociolingüistes ja diuen, amb proves a la mà, que l'ús de la llengua no solament no augmenta prou sinó que, en diversos indrets, sobretot on hi ha més densitat de població, disminueix. D'aquí que l'existència de la mateixa llengua catalana –com a llengua viva– corri un greu perill.

Segurament que les causes d'aquests fenòmens són múltiples. Una és la que, aparentment –almenys des del punt de vista de la classe política dominant–, semblava una bona solució del que s'ha definit –al meu entendre, mal definit– «conflicte lingüístic». Em refereixo a la solució del «bilingüisme institucionalitzat». Aquest bilingüisme no solament comporta un fre per a l'extensió i la plenitud de presència del català dintre la seva pròpia àrea, sinó que també esdevé un argument més per a justificar el manteniment i la preeminència de les llengües estatals (francès o espanyol) en aquesta àrea. Fins i tot quan, com és el cas dels catalans administrats pel govern espanyol, la llengua espanyola és considerada jurídicament tan sols cooficial.

El bilingüisme institucionalitzat té, evidentment, altres causes i altres efectes. D'una banda, lligats al fet que la manca de sobirania del poble català no li permet disposar lliurement de la seva llengua i crea

actituds ambigües respecte a la mateixa, i d'altra banda, lligats al fet que el «prestigi» –per la seva extensió, ús, producció literària, etc.– de llengües com el francès i l'espanyol, presents tant si es vol com si no en el territori català, fomenten complexos d'inferioritat o d'autoodi, amb les seves diverses manifestacions, entre molts dels mateixos catalanoparlants. Torna a haver-hi gent catalana que defensa l'ús de l'espanyol com un signe de progressisme i d'universalisme.

Lleis i voluntat social

Com afrontar aquestes realitats desfavorables a la llengua catalana i també, en el fons, al mateix progrés i a l'obertura al món? La Llei de Normalització Lingüística encara vigent, després de tretze anys de la seva promulgació, al Principat de Catalunya, i les altres normatives en vigor a la resta dels Països Catalans, resulten incapaces de reconduir el procés d'erosió de l'ús social de la nostra llengua i de canviar les mentalitats malmeses pel prestigi «desprestigiador» (que fomenta la minorització) de l'espanyol i del francès. De manera que, si aviat altres lleis o altres factors no hi posen remei, entrarem en una dinàmica que pot portar tothom a saber una llengua –la llengua pròpia– esdevinguda inútil i a deixar-la de parlar, a perdre-la, en definitiva. Recordem el que va passar amb el llatí.

Si les lleis i normes per a promoure la recuperació del català, en tots els nivells i àmbits, ja no serveixen, cal canviar-les. Urgentment. No fer-ho seria ja posar-nos clarament contra nosaltres mateixos i, en definitiva, faríem un mal servei a la convivència entre tots els qui viuen i treballen en aquelles terres que tenen com a pròpia una única llengua, el català, la llengua aglutinadora. (Com el francès –no el bilingüisme– és la llengua aglutinadora dels francesos, dels vells i dels nous francesos, així com l'es-

panyol –no tampoc el bilingüisme– ho és dels espanyols, antics i nous.)

Que la llengua pròpia d'un poble –un dels signes bàsics de la seva identitat– es trobi en una situació alarmant és un símptoma significatiu, si bé no l'únic, que la consciència nacional col·lectiva d'aquest poble és en crisi. Una crisi que no pot ser superada sols a còpia de lleis. En tot cas, les lleis han de seguir l'expressió de la voluntat social.

D'aquí que un grup d'associacions que formen part del teixit social de la nació catalana, en sentir-se interpel·lades per la crisi a què acabo de referir-me, s'hagin aplegat per endegar un moviment cívic a favor de la plena normalització de l'ús social de la llengua que, com a catalans, ens distingeix. En conseqüència ha nascut un moviment d'entitats (associacions, fundacions privades, col·lectius...) que porta el suggerent nom de CAL (Coordinadora d'Associacions per a la Llengua Catalana). L'objectiu del moviment, que va presentar-se el 23 d'abril de 1996 a l'opinió pública i que ha començat a manifestar-se al carrer amb una acció concreta l'Onze de Setembre (la d'invitar tothom a enviar postals al president del Parlament de Catalunya per instar-lo que sigui redactada, aprovada i aplicada una nova Llei de Normalització Lingüística més valenta i eficaç que l'actual), s'expressa en el manifest fundacional.

Malgrat tot, a voltes podem trobar gent que ha entès quina és la llengua més internacional a hores d'ara (fotografia: Pere Mayans)

El manifest constitutiu de la CAL

El manifest, adreçat a totes les entitats cíviques del nostre país, proposa que aquestes treballin o es constitueixin en grup de pressió, des de la base social, per tal que els representants de les institucions públiques catalanes es decideixin d'un cop a confeccionar una nova Llei de Normalització Lingüística o altres normatives semblants. Una Llei o unes normes que prevegin, com qualsevol altra llei o norma, sancions als incomplidors, siguin capaces de sostenir el ple ús social de la llengua catalana, demostrin que el bilingüisme institucionalitzat és, en el context europeu sobretot, obsolet, i reforcin la presència i l'ús del català bo i optant pel plurilingüisme.

Si volem la plena normalització de la vida nacional

catalana –ve a dir l'esmentat manifest– cal no abaixar la guàrdia, usar sempre i arreu dels Països Catalans el català, respondre, quan convingui, als atacs a la nostra llengua, ser forts per a no cedir davant els enganys dels qui en nom de la democràcia ens imposen, dintre el nostre territori nacional, una llengua que no és la pròpia dels Països Catalans, comportar-nos d'una manera prou coherent per a defensar la unitat de la llengua catalana, blasmada per aquells qui amb la sembra de la divisió posen en perill la mateixa existència d'aquesta llengua... En poques paraules: les entitats cíviques invitades a signar el manifest es comprometen a dur a terme accions coordinades per a continuar promovent, en unes hores especialment baixes, l'ús social de la llengua catalana i, amb ell, la plena normalització de la nació catalana en el seu conjunt.

Cal una iniciativa per a promoure l'ús social de la llengua catalana

Per a adherir-vos al moviment, empleneu la butlleta següent:

Entitat.....
Persona de contacte.....
Carrer..... Codi.....
Població..... Comarca.....
Telèfon..... Fax.....
Signatura del representant i/o segell de l'entitat

Envieu la butlleta a:
CAL, Rocafort, 242 bis, 08029-Barcelona (tel. 444 38 03)